

Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ: ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Περιεχόμενα

1. Σκοπός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών	3
2. Δομή του Προγράμματος Σπουδών.....	4
3. Μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών	5
4. Περιεχόμενο των μαθημάτων	6
5. Γενικές Πληροφορίες για τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες	17

1. Σκοπός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το Πρόγραμμα έχει ως αντικείμενο τη διερεύνηση, ανάπτυξη, προσαρμογή και διάχυση σύγχρονων προσεγγίσεων της Ειδικής Αγωγής, της Εκπαίδευσης και της Αποκατάστασης επιμέρους ομάδων του πληθυσμού των ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και συγκεκριμένα των ατόμων με: (α) Ήπιες Εκπαιδευτικές Ανάγκες, (β) Οπτική Αναπηρία, (γ) Νοητικές και Αναπτυξιακές Αναπηρίες. Ιδιαίτεροι σκοποί του προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

(α) η απόκτηση από τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες σύγχρονου τρόπου σκέψης αναφορικά με την εκπαιδευτική υποστήριξη μαθητών με μη τυπικούς τρόπους μάθησης και προσαρμογής, διαμέσου της αξιοποίησης ερευνητικά τεκμηριωμένων γνώσεων και δεξιοτήτων,

(β) η συστηματική εξοικείωση των φοιτητών με τις σύγχρονες τάσεις της ειδικής αγωγής, εκπαίδευσης και αποκατάστασης ατόμων που ανήκουν στις τρεις προαναφερθείσες κατηγορίες ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών/ αναπηριών,

(γ) η κατάρτιση των φοιτητών/ φοιτητριών επί των κρίσιμων θεμάτων της εκπαιδευτικής και κοινωνικής συμπερίληψης, της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και της μετάβασης των ατόμων με αναπηρία στην ενήλικη ζωή (επαγγελματική ένταξη και αποκατάσταση, ανεξάρτητη διαβίωση κ.λπ.),

(δ) η τεκμηριωμένη ενημέρωση των φοιτητών/ φοιτητριών για σύγχρονους τρόπους επίλυσης εξειδικευμένων πρακτικών προβλημάτων των μονάδων ειδικής αγωγής,

(ε) η ανάπτυξη εκ μέρους των φοιτητών/ φοιτητριών ικανοτήτων και δεξιοτήτων υλοποίησης ερευνητικών σχεδίων και προγραμμάτων, διαμέσου των οποίων μπορεί να προαχθεί αποφασιστικά η παραγωγή νέων γνώσεων στα πεδία της Ειδικής Αγωγής, Εκπαίδευσης και της Αποκατάστασης.

Οι στόχοι του Προγράμματος πραγματοποιούνται μέσα από τα επιμέρους μαθήματα, στο πλαίσιο των οποίων η Πρακτική Άσκηση και η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία έχουν ιδιαίτερη σημασία και κεντρικό ρόλο.

2. Δομή του Προγράμματος Σπουδών

Ακολουθώντας τη σύγχρονη διεθνή έμφαση στην ανάγκη κατοχής εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων από τους επιστήμονες των ειδικοτήτων που ενεργοποιούνται στο χώρο της Ειδικής Αγωγής, Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία ή/και εκπαιδευτικές ανάγκες, το Π.Μ.Σ. προσφέρει μαθήματα που: (α) συμβάλλουν στην επίτευξη γενικής επιστημονικής συγκρότησης υψηλού επιπέδου σε σύγχρονα θέματα Ειδικής Αγωγής και (β) επιτρέπουν την απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης σε συγκεκριμένους τομείς της Ειδικής εκπαίδευσης και Αποκατάστασης. Για την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών απαιτείται η παρακολούθηση και επιτυχής εξέταση στα κατωτέρω (3. Μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών) αναφερόμενα υποχρεωτικά μαθήματα (Υ), μαθήματα επιλογής (Ε), Πρακτική Άσκηση (ΠΑ), καθώς και η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ), η οποία ολοκληρώνεται στο τέταρτο εξάμηνο σπουδών:

- Το Α΄ εξάμηνο σπουδών πιστώνεται με τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες ΠΜ (ECTS), και περιλαμβάνει τέσσερα (4) υποχρεωτικά (Υ) μαθήματα.
- Το Β΄ εξάμηνο σπουδών πιστώνεται με τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ΠΜ), και περιλαμβάνει: (α) τρία (3) μαθήματα επιλογής (Ε) από τα οποία ο κάθε φοιτητής επιλέγει το ένα (1), β) δύο (2) υποχρεωτικά (Υ) μαθήματα, και γ) την Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία I (ΜΔΕ). Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, ύστερα από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής, δύναται να αποφασιστεί η αναστολή διδασκαλίας κάποιου/κάποιων εκ των μαθημάτων επιλογής. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να λαμβάνεται πριν την έναρξη του Εξαμήνου και πριν τις δηλώσεις μαθημάτων από τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες.
- Το Γ΄ εξάμηνο πιστώνεται με τριάντα (30) ΠΜ και περιλαμβάνει την α) Πρακτική Άσκηση I (ΠΑΙ) και β) τη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία II (ΜΔΕ).
- Το Δ΄ εξάμηνο πιστώνεται με τριάντα (30) ΠΜ και α) περιλαμβάνει την Πρακτική Άσκηση II (ΠΑ II) και β) τη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία III (ΜΔΕ).

Για την ολοκλήρωση του Π.Μ.Σ. ο φοιτητής/ η φοιτήτρια θα πρέπει να έχει συμπληρώσει 120 πιστωτικές μονάδες ECTS.

3. Μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων:

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ		
Μαθήματα για όλες τις ειδικεύσεις	Ιδιότητα	ECTS
Εκπαίδευση μαθητών με ήπιες εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο και σε μονάδες ειδικής αγωγής	Υ	8
Εκπαίδευση εφήβων και νέων ενηλίκων με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες σε δεξιότητες αυτοπροσδιορισμού	Υ	8
Εκπαίδευση και Αποκατάσταση Ατόμων με Οπτική Αναπηρία	Υ	8
Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική	Υ	6
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ		
Μαθήματα για όλες τις ειδικεύσεις	Ιδιότητα	ECTS
Εκπαίδευση των Ατόμων με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες με τη Χρήση Υποστηρικτικής Τεχνολογίας	Υ	7
Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στην Εργασία	Υ	7
Μαθήματα Ειδίκευσης	Ιδιότητα	ECTS
Διδασκαλία ακαδημαϊκών και κοινωνικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε μαθητές με ήπιες εκπαιδευτικές ανάγκες	Ε	8
Διδασκαλία λειτουργικών ακαδημαϊκών και κοινωνικών γνώσεων και Δεξιοτήτων σε μαθητές με νοητική αναπηρία ή /και πολλαπλές αναπηρίες	Ε	8
Παραγωγή Απτικού και Απτικο-ακουστικού Εκπαιδευτικού Υλικού για Άτομα με Πρόβλημα Όρασης	Ε	8
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία Ι: Προσδιορισμός θέματος, ανασκόπηση βιβλιογραφίας	ΜΔΕ	8

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ		
Μαθήματα Ειδίκευσης	Ιδιότητα	ECTS
Πρακτική Άσκηση Ι: Σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων σε άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	ΠΑ	15
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία ΙΙ: Καθορισμός εργαλείων και διαδικασιών, ολοκλήρωση ερευνητικής πρότασης, υλοποίηση έρευνας	ΜΔΕ	15
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ		
Μαθήματα Ειδίκευσης	Ιδιότητα	ECTS
Πρακτική Άσκηση ΙΙ: Υλοποίηση και αποτίμηση εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων σε άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	ΠΑ	15

Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία III: Συγκέντρωση και ανάλυση δεδομένων - συγγραφή και παρουσίαση διπλωματικής εργασίας	ΜΔΕ	15
ΣΥΝΟΛΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝΜΟΝΑΔΩΝ(ECTS)		120

Οποιαδήποτε τροποποίηση που αφορά στα μαθήματα (π.χ. τίτλος, περιεχόμενο, ιδιότητα, εξάμηνο διδασκαλίας) γίνεται με αποφάσεις των οργάνων διοίκησης του ΠΜΣ.

4. Περιεχόμενο των μαθημάτων

Εκπαίδευση μαθητών με ήπιες εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο και σε μονάδες ειδικής αγωγής(Υ)

Το μάθημα αναφέρεται σε σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές της εκπαίδευσης των μαθητών με Ήπιες Εκπαιδευτικές Ανάγκες (HEA) στη γενική τάξη και σε Τμήματα Ένταξης. Διαμέσου εξειδικευμένων διαλέξεων και εκπαιδευτικής - διδακτικής διαχείρισης παραδειγματικών περιπτώσεων μαθητών με HEA, οι φοιτητές/ φοιτήτριες αναμένεται να καταστούν ικανοί:

- Να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά και την επεξηγηματική ισχύ σύγχρονων θεωριών για την αιτιολογία, την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών, της Ήπιας Νοητικής Αναπηρίας, των Προβλημάτων Συμπεριφοράς και της Διάσπασης Προσοχής – Υπερκινητικότητας.
- Να περιγράφουν συστηματικές και συγκροτημένες δράσεις για την ανίχνευση του προφίλ μαθησιακών προτιμήσεων, δυνατοτήτων και αδυναμιών των μαθητών με HEA.
- Να προτείνουν διδακτικές λύσεις για την υποστήριξη μαθητών με HEA, οι οποίοι παρουσιάζουν δυσκολίες σε διάφορα σχολικά μαθήματα.
- Να αναφέρουν επιχειρήματα υπέρ της ανάγκης υλοποίησης της εκπαιδευτικής συμπερίληψης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας
- Να σχεδιάζουν και να υλοποιούν προγράμματα εκπαιδευτικής συμπερίληψης και διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Εκπαίδευση εφήβων και νέων ενηλίκων με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες σε δεξιότητες αυτοπροσδιορισμού (Υ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη θεωρία του αυτοπροσδιορισμού, τόσο σε επίπεδο αξιολόγησης του αυτοπροσδιορισμού όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικής παρέμβασης. Η βασική αρχή του αναπηρικού κινήματος ότι ο κάθε άνθρωπος θα πρέπει ο ίδιος να ελέγχει και να κατευθύνει τη ζωή του και την καθημερινότητά του, αλλά και την ποιότητα της ζωής του, αποτελεί μια από τις βασικές διαστάσεις του μαθήματος. Λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες προσεγγίσεις στην εκπαίδευση των εφήβων και νέων ενηλίκων με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες(NAA), με ιδιαίτερη έμφαση στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (post secondary education), θα μελετηθούν προσεγγίσεις για τη διδασκαλία των λειτουργικών δεξιοτήτων ζωής, δεξιοτήτων αυτοπροσδιορισμού και ανεξάρτητης διαβίωσης των εφήβων και νέων ενηλίκων με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες. Οι φοιτητές/ φοιτήτριες θα εξοικειωθούν με την έννοια της ανεξάρτητης διαβίωσης, των δεξιοτήτων ζωής και των βασικών διαστάσεων της ποιότητας ζωής των ατόμων με NAA.

Το περιεχόμενο του μαθήματος διαμορφώνεται ως εξής:

- Αυτοπροσδιοριζόμενη συμπεριφορά και μάθηση
- Η συμβολή των κοινωνικών δικτύων, της κοινωνικής υποστήριξης και των συστημάτων υποστήριξης στην ποιότητα ζωής των εφήβων και νέων ενηλίκων με NAA
- Δεξιότητες και στρατηγικές αυτοπροσδιορισμού
- Μετάβαση στην ενήλικη ζωή ατόμων με NAA: προγράμματα και παρεμβάσεις
- Ανεξάρτητη διαβίωση και δεξιότητες ζωής εφήβων και νέων ενηλίκων με NAA
- Εκπαιδευτικές πρακτικές και αναλυτικά προγράμματα σπουδών βασισμένα στην ενηλικοκεντρική προσέγγιση
- Μοντέλο διδασκαλίας αυτοπροσδιοριζόμενης μάθησης για εκπαιδευτικούς και γονείς
- Οι κοινωνικές, διαπροσωπικές και διαφυλικές σχέσεις των εφήβων και νέων ενηλίκων με NAA

Εκπαίδευση και Αποκατάσταση Ατόμων με Οπτική Αναπηρία (Υ)

Στόχος του μαθήματος είναι η εκμάθηση τόσο των ιδιαίτερων εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με πρόβλημα όρασης, όσο και των μεθόδων και μέσων εκπαίδευσης και αποκατάστασής τους. Επιπλέον, βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στο πεδίο της έρευνας που αφορά την εκπαίδευση και αποκατάσταση των ατόμων με οπτική αναπηρία. Για το σκοπό αυτό, οι φοιτητές/ φοιτήτριες αναλαμβάνουν να σχεδιάσουν δικές τους έρευνες, σε θέματα που ορίζει ο διδάσκων. Το περιεχόμενο του μαθήματος κατανέμεται σε τέσσερις γενικές θεματικές ενότητες που αφορούν: α) τα βασικά χαρακτηριστικά των ατόμων με πρόβλημα όρασης, τις βασικές αρχές που διέπουν την εκπαίδευση και αποκατάστασή τους και τα εκπαιδευτικά μέσα που χρησιμοποιούνται, β) την εμπάθунση σε επιμέρους πεδία του αντικειμένου, όπως η κινητικότητα και ο προσανατολισμός στο χώρο, η γραφή και ανάγνωση της μπράιγ, η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, οι κοινωνικές δεξιότητες, κ.α., και γ) την διενέργεια και παρουσίαση βιβλιογραφικών εργασιών από τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες, σε θέματα που ορίζει ο διδάσκων, και δ) το σχεδιασμό και παρουσίαση ερευνητικών εργασιών από τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες, σε θέματα που ορίζει ο διδάσκων. Η αξιολόγηση των φοιτητών αφορά την βιβλιογραφική και ερευνητική εργασία που ολοκληρώνουν και παρουσιάζουν στα πλαίσια του μαθήματος.

Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική(Υ)

Το μάθημα αποτελεί μια πλήρη εισαγωγή στα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας με χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων. Ασχολούμαστε με το πρόβλημα της μέτρησης, τις Δομικές μεταβλητές, το πώς αυτές συνδέονται και μετρώνται με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, πώς κατασκευάζουμε Μοντέλα και Διαγράμματα διαδρομών. Διδάσκεται ο σχεδιασμός ερωτήσεων και η κατασκευή ερωτηματολογίου καθώς και οι Κλίμακες μέτρησης στάσεων. Με χρήση λογισμικού διδάσκεται η χρήση Περιγραφικής, Συμπερασματικής στατιστικής και στατιστικών μοντέλων. Το μάθημα περιλαμβάνει μια λεπτομερή εισαγωγή στην Δειγματοληψία στα ζητήματα Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας και του ελέγχου τους με κατάλληλο λογισμικό. Παρουσιάζεται επίσης το πώς γίνεται η παρουσίαση αποτελεσμάτων, οι πινακοποιήσεις και ο σχολιασμός των ευρημάτων. Μέρος του μαθήματος αφορά την συγγραφή άρθρων και

επιστημονικών εργασιών, την αναζήτηση βιβλιογραφίας, τους τρόπους οργάνωσης, αποδελτίωσης αλλά και παρουσίασης του υλικού και των ευρημάτων. Ως προς την ποιοτική έρευνα καλύπτονται οι μέθοδοι της προσωπικής συνέντευξης, των ομάδων εστίαση, της συμμετοχικής παρατήρησης και της ανάλυσης περιεχομένου.

Εκπαίδευση των Ατόμων με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες με τη Χρήση Υποστηρικτικής Τεχνολογίας (Υ)

Στόχος του μαθήματος είναι η ένταξη της υποστηρικτικής τεχνολογίας και η μελέτη του ΝΤΠΕ στο πλαίσιο της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι εφαρμόζεται:

- Αξιολογική μελέτη της (υποστηρικτικής) τεχνολογίας για την ορθή χρήση της κατά περίπτωση αναπηρίας/ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών.
- Διερευνητική ένταξη της (υποστηρικτικής) τεχνολογίας στην εκπαίδευση μέσω Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών ανά αναπηρία/ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, καθώς και στην εξατομικευμένη παρέμβαση.
- Επισκόπηση της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας της (υποστηρικτικής) τεχνολογίας εντός του περιβάλλοντος εκπαίδευσης και υπό το πρίσμα του διδακτικού σχεδιασμού.
- Προσαρμογή του παιδαγωγικού πλαισίου με την προοπτική της απρόσκοπτης χρήσης της (υποστηρικτικής) τεχνολογίας στην εκπαίδευση και την ειδική αγωγή.

Η ακολουθία της παραπάνω θεματολογίας συνδυάζεται ανά περίπτωση με τη μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας και έρευνας από τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες. Ως εκ τούτου, οι φοιτητές/ φοιτήτριες καλούνται να υλοποιήσουν 2 εργασίες οι οποίες επιπλέον θα αποτελέσουν τη βάση της αξιολόγησής τους.

Πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες στην Εργασία(Υ)

Το μάθημα αφορά στη μελέτη της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην εργασία από το στάδιο της εκπαίδευσής τους έως και την πρόσβαση και ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας.

Ειδικοί διδακτικοί στόχοι:

Να αποκτήσουν οι φοιτητές/ φοιτήτριες εμπειριστατωμένη γνώση και ενημέρωση αναφορικά με: α) τον καθοριστικό ρόλο της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην εργασιακή τους πορεία, β) την εργασιακή διακριτική μεταχείριση που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία γ) τα μοντέλα απασχόλησης και τις εφαρμοζόμενες πολιτικές απασχόλησης σε κρατικό επίπεδο, και δ) τη σημασία της επαγγελματικής προετοιμασίας σε ατομικό επίπεδο στην εργασιακή πορεία των ατόμων με αναπηρία. Απώτερος διδακτικός στόχος αποτελεί η εμφύσηση της πεποίθησως ότι η εργασία αποτελεί απαραίτητο και αναπόσπαστο στοιχείο της πλήρους κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία, το οποίο πρέπει σε κάθε περίπτωση να διεκδικείται και να διασφαλίζεται.

Περιεχόμενα του μαθήματος:

Το μάθημα αποτελείται από τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

(1) Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην μετέπειτα εργασιακή ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

1. Εκπαίδευση-εργασία· ένας άρρηκτος δεσμός, 2. Πρακτικές ομαλούς μετάβασης, 3. Επαγγελματική Κατάρτιση, 4. Ρόλος οικογενείας, φιλικού και συγγενικού περιβάλλοντος, εκπαιδευτικών, συνεκπαιδευομένων, εργοδοτών, εργαζομένων, πελατών και ευρύτερου κοινωνικού περιγύρου.

(2) Η εργασιακή κατάσταση

1. Ποσοστά εργαζομένων και ανέργων με αναπηρία στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2. Μορφές εργασιακού και ευρύτερου κοινωνικού αποκλεισμού, 3. Στάσεις εργοδοτών ως προς την αναπηρία και την εργασιακή απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, 4. Εμπόδια στην εργασιακή πρόσβαση.

(3) Η πρόσβαση στην εργασία

1. Επαγγελματικές προοπτικές των ατόμων με αναπηρία, 2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επαγγελματική ενσωμάτωση, 3. Τρόποι ένταξης των ατόμων με αναπηρία στην ανοικτή, ανταγωνιστική αγορά εργασίας, 4. Τρόποι εργασιακής ένταξης ατόμων με βαριές μορφές αναπηρίας. 5. Μοντέλα απασχόλησης· κριτική θεώρηση και υποβολή προτάσεων προς βελτίωση, 6. Εφαρμοζόμενες πολιτικές απασχόλησης στην Ελλάδα και στην ΕΕ.

(4) Η επαγγελματική προετοιμασία

1. Επαγγελματικές δεξιότητες, 2.Επαγγελματική συνέντευξη,3. Κοινωνική στήριξη.

Διδασκαλία ακαδημαϊκών και κοινωνικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε μαθητές με Ήπιες Εκπαιδευτικές Ανάγκες (Ε)

Το περιεχόμενο του μαθήματος αναφέρεται στα ερευνητικά τεκμηριωμένα μοντέλα για την ανάπτυξη της Ανάγνωσης, της Γραφής, των Μαθηματικών και των κοινωνικών δεξιοτήτων, καθώς και στις δυνατότητες που αυτά προσφέρουν ως προς την εξειδικευμένη υποστήριξη μαθητών με Ήπιες Εκπαιδευτικές Ανάγκες (HEA). Μετά την παρακολούθηση του μαθήματος οι φοιτητές/ φοιτήτριες αναμένεται να είναι ικανοί να:

- Διακρίνουν τα πλεονεκτήματα διαφόρων επεξηγηματικών μοντέλων της Ανάγνωσης, της Γραφής, των Μαθηματικών και των κοινωνικών δεξιοτήτων, ως προς την οργάνωση διδακτικών παρεμβάσεων για τις επιμέρους ομάδες μαθητών με HEA.
- Χρησιμοποιούν τα διάφορα επεξηγηματικά μοντέλα ως πλαίσια λήψης αποφάσεων στην περίπτωση αξιολόγησης μαθητών με HEA.
- Αξιοποιούν τα διάφορα επεξηγηματικά μοντέλα ως οδηγούς για την επιλογή διδακτικών λύσεων που απευθύνονται σε συγκεκριμένους μαθητές με HEA, για τους οποίους οι φοιτητές/ φοιτήτριες προτείνουν προσωποποιημένα προγράμματα.

Διδασκαλία λειτουργικών ακαδημαϊκών και κοινωνικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε μαθητές με νοητική αναπηρία ή/ και πολλαπλές αναπηρίες (Ε)

Το μάθημα έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με θέματα που αφορούν τις λειτουργικές ακαδημαϊκές και κοινωνικές δεξιότητες των ατόμων με νοητική αναπηρία ή/ και πολλαπλές αναπηρίες. Η μελέτη της νοητικής αναπηρίας και των πολλαπλών αναπηριών γίνεται σύμφωνα με Διεθνή Ταξινόμηση για τη λειτουργικότητα, την Υγεία την Αναπηρία. Περαιτέρω θα μελετηθεί το 10^ο και το 11^ο εγχειρίδιο της Αμερικανικής Ένωσης για τις Νοητικές και Αναπτυξιακές Αναπηρίες. Η θεματική που πραγματεύεται το μάθημα θα βασισθεί στη διεπιστημονική και διεπαγγελματική θεώρηση σύμφωνα με την ψυχολογική, κλινική και εκπαιδευτική προσέγγιση. Στο συγκεκριμένο μάθημα θα συζητηθούν οι θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση της γνωστικής και κοινωνικής ανάπτυξης των ατόμων με νοητική αναπηρία ή/ και πολλαπλές αναπηρίες.

Το περιεχόμενο του μαθήματος διαμορφώνεται ως εξής:

- Λειτουργικές κοινωνικές δεξιότητες (Functional social skills)
- Λειτουργικές ακαδημαϊκές δεξιότητες (Functional academic skills)
- Λειτουργικές γνώσεις (Functional knowledge)
- Λειτουργική Ανάλυση Συμπεριφοράς (Functional Behavior Analysis)
- Θετική Ενίσχυση Συμπεριφοράς (Positive Behavior Support)
- Λειτουργική/Εναλλακτική αξιολόγηση (Assessment-functional, alternative)

Παραγωγή Απτικού και Απτικο-ακουστικού Εκπαιδευτικού Υλικού για Άτομα με Πρόβλημα Όρασης (Ε)

Στόχος του μαθήματος είναι η εκμάθηση μεθόδων και τεχνικών για την παραγωγή απτικού και απτικο-ακουστικού υλικού για άτομα με οπτική αναπηρία. Το μάθημα είναι εργαστηριακό και απαιτεί την ενεργή συμμετοχή των φοιτητών. Χρησιμοποιούνται, σε εργαστηριακό χώρο, κατάλληλες συσκευές, λογισμικά και υλικά εκτύπωσης, για την παραγωγή απτικών και απτικο-ακουστικών εικόνων και γενικότερα εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και με την καθοδήγηση των διδασκόντων, οι φοιτητές/φοιτήτριες κατασκευάζουν: α) το δικό τους απτικό υλικό, τόσο στη μορφή απτικών μοντέλων, όσο και σε ειδικό χαρτί με μικροκάψουλες, χρησιμοποιώντας ειδικές στερεοαντιγραφικές μηχανές, και β) το δικό τους απτικό-ακουστικό εκπαιδευτικό υλικό, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα λογισμικά και συσκευές, που διαθέτει το Εργαστήριο Προσβασιμότητας και Υποστήριξης των Ατόμων με Αναπηρία, του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής. Επιπλέον, εκπαιδεύονται στο πεδίο της αντίληψης και κατανόησης των απτικών εικόνων από τα άτομα με οπτική αναπηρία, στις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ακουστικού εκπαιδευτικού υλικού, αλλά και στην κατασκευή απτικών βοηθημάτων προσανατολισμού και κινητικότητας. Η αξιολόγηση των φοιτητών αφορά τις δύο εργασίες που ολοκληρώνουν και παρουσιάζουν στα πλαίσια του μαθήματος. Στην πρώτη εργασία αναλαμβάνουν να κατασκευάσουν μια απτική εικόνα, της επιλογής τους, στη μορφή απτικού μοντέλου, ενώ στη δεύτερη εργασία αναλαμβάνουν να κατασκευάσουν ένα χάρτη αφής κάποιου χώρου/περιβάλλοντος, της επιλογής τους, σε ειδικό χαρτί με μικροκάψουλες.

Πρακτική Άσκηση

Η Πρακτική Άσκηση (ΠΑ) είναι υποχρεωτική, λογίζεται ως μάθημα ειδίκευσης και γίνεται με ατομική ή/και ομαδική εποπτεία. Διαμέσου της ΠΑ το πρόγραμμα σπουδών επιδιώκει: (α) την εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών με την καθημερινή πραγματικότητα της εκπαίδευσης και αποκατάστασης των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες και (β) την απόκτηση από μέρους τους θεμελιωδών δεξιοτήτων σχεδιασμού, υλοποίησης και αποτίμησης εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων. Η εποπτεία της ΠΑ είναι υποχρεωτική και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της. Μέσω της εποπτείας, και συνεπώς της καθοδήγησης, της ενθάρρυνσης και της ανατροφοδότησης του επόπτη, ο μεταπτυχιακός φοιτητής μπορεί με ασφάλεια να μετατρέψει τις θεωρητικές γνώσεις σε συγκεκριμένες διδακτικές ενέργειες και να διαμορφώσει την επιστημονική και επαγγελματική του ταυτότητα. Η εποπτεία γίνεται τόσο ατομικά, στο φορέα, όσο και ομαδικά, στο Πανεπιστήμιο. Ο αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών ανά διδάσκοντα προκύπτει από το συνδυασμό του αριθμού των φοιτητών σύμφωνα με την δήλωση της ειδίκευσης, των χαρακτηριστικών των μονάδων υλοποίησης της Π.Α. και των ειδικοτήτων των διαθέσιμων διδασκόντων του Π.Μ.Σ..

Η ΠΑ διαρθρώνεται ως εξής: (α) Πρακτική Άσκηση I: Σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων (Γ' Εξάμηνο) και (β) Πρακτική Άσκηση II: Υλοποίηση και αποτίμηση εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων (Δ' Εξάμηνο).

Πρακτική Άσκηση I: Σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων σε άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Γ' Εξάμηνο)

Τα δυο σκέλη της ΠΑ είναι άρρηκτα συνδεδεμένα, αφού στο πρώτο από αυτά (ΠΑ I) οι φοιτητές/ φοιτήτριες μελετούν τη λειτουργία της μονάδας στην οποία ασκούνται, παρατηρούν τα άτομα / τους μαθητές με αναπηρία ή/και εκπαιδευτικές ανάγκες που υποστηρίζονται στη συγκεκριμένη μονάδα και σχεδιάζουν εξατομικευμένα ή μικρο-ομαδικά εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία και εφαρμόζουν πιλοτικά.

Πρακτική Άσκηση II :Υλοποίηση και αποτίμηση εκπαιδευτικών παρεμβατικών προγραμμάτων σε άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Δ' Εξάμηνο)

Στο δεύτερο σκέλος της ΠΑ (ΠΑ II) οι φοιτητές/ φοιτήτριες εφαρμόζουν το πλήρως αναπτυγμένο εκπαιδευτικό – παρεμβατικό πρόγραμμα (ΕΕΠ) λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα από την πιλοτική εφαρμογή. Τα εργαλεία της αξιολόγησης των αναγκών του μαθητή/ ατόμου, οι στόχοι, οι διαδικασίες και τα υλικά του ΕΠΠ, τα μέσα αποτίμησης της παρέμβασης και τα φύλλα παρατήρησης, οργανώνονται σε εργασία, η οποία παραδίδεται στον επόπτη με το τέλος του κάθε εξαμήνου και αποτελεί τη βάση της αξιολόγησης των φοιτητών στο μάθημα.

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Β', Γ', Δ' Εξάμηνο)

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕ) αποτελεί σημαντικό δομικό στοιχείο της ειδίκευσης σε επιμέρους τομέα της Ειδικής Αγωγής, Εκπαίδευσης & Αποκατάστασης που προσφέρει το ΠΜΣ (σε συνδυασμό με τα εισαγωγικά μαθήματα, τα μαθήματα ειδίκευσης και την ΠΑ). Η ΜΔΕ στηρίζεται σε έρευνα (πεδίου, βιβλιογραφική ή όποιου άλλου είδους υποστηρίζεται από τη σύγχρονη Μεθοδολογία Έρευνας) την οποία διεξάγει ο/η φοιτητής/τρια υπό την καθοδήγηση τριμελούς επιτροπής, που περιλαμβάνει επόπτη με ειδίκευση στο θέμα που μελετάται και ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος ΕΚΠ. Σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας εκπόνησης της ΜΔΕ είναι η κατάθεση από τον/την φοιτητή/τρια υπομνήματος που περιλαμβάνει τα εξής:

- τον προτεινόμενο τίτλο της διπλωματικής εργασίας
- συνοπτική περιγραφή του αντικειμένου της μελέτης και αναγκαιότητα για τη διερεύνησή του
- σκοπός, ερευνητικοί στόχοι ή/και βασικοί άξονες του θέματος
- σύντομη τεκμηρίωση της συγκεκριμένης προσέγγισης του θέματος με βάση την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία.
- σχεδιασμός της ερευνητικής μεθοδολογίας
- αναμενόμενα οφέλη (επιπτώσεις / εφαρμογές)

Το υπόμνημα της ΜΔΕ κατατίθεται στην αρχή του Γ' εξαμήνου, κατόπιν σχετικής ανακοίνωσης από τη γραμματεία και μετά το προπαρασκευαστικό Β' εξάμηνο. Η μεταπτυχιακή εργασία ολοκληρώνεται και υποβάλλεται για κρίση

στο τέλος του Δ' εξαμήνου σπουδών (σε συνεννόηση με την τριμελή επιτροπή και ιδιαίτερα με τον επόπτη). Δυνατότητα υποβολής υπάρχει και σε επόμενες εξεταστικές περιόδους και μέχρι την εξάντληση του ορίου φοίτησης, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό του ΠΜΣ.

Επιστήμονες που στελεχώνουν τις τριμελείς επιτροπές επίβλεψης ΜΔΕ ως συνεπιβλέποντες, εκτός του επόπτη, μετά από πρόταση της ΣΕ και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, μπορεί να είναι: (α) καθηγητές του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ή καθηγητές άλλων τμημάτων ή Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αλλοδαπής, (β) ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Επιπλέον, για την υποβοήθηση του μεταπτυχιακού φοιτητή σε ειδικά θέματα του γνωστικού αντικειμένου, μπορεί να ανατεθεί έργο σε κατόχους διδακτορικού διπλώματος που είναι διδάσκοντες στο ΠΜΣ. Το ποσοστό συνεπικουρίας, που θα καθορίζει και την αμοιβή του διδάκτορα με ανάθεση έργου, θα ορίζεται ξεχωριστά για την κάθε διατριβή, ύστερα από πρόταση του επιβλέποντα, έγκριση της ΣΕ και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Ειδικά ως προς τις προϋποθέσεις δημόσιας υποστήριξης της ΜΔΕ (παρουσίαση ενώπιον της τριμελούς επιτροπής και κοινού) υπογραμμίζεται ότι, εκτός όσων έχουν προαναφερθεί, οι υποψήφιοι θα πρέπει να έχουν παραδώσει αντίγραφο της τελικής μορφής της στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής τουλάχιστον τρεις εβδομάδες πριν από την εκτιμώμενη περίοδο παρουσίασης, προκειμένου να κριθεί η ωριμότητά της και να δοθεί η έγκριση παρουσίασης. Τονίζεται ότι πριν από την επίσημη υποστήριξη προηγείται ο έλεγχος των διπλωματικών εργασιών με λογισμικό ανίχνευσης ομοιοτήτων ακαδημαϊκών εργασιών έτσι ώστε να διασφαλίζεται το πρωτότυπο περιεχόμενο τους. Αν από τον έλεγχο προκύψει υψηλό ποσοστό ομοιότητας με άλλες ΜΔΕ και γενικά βιβλιογραφικές πηγές η ΜΔΕ απορρίπτεται και λαμβάνονται διοικητικά μέτρα.

Η τελική αξιολόγηση και κρίση της ΜΔΕ γίνεται από την τριμελή επιτροπή, η οποία βαθμολογεί με βάση την κλίμακα μηδέν(0) έως δέκα (10) και με ελάχιστο βαθμό επιτυχίας το πέντε (5). Αν δύο μέλη της επιτροπής βαθμολογήσουν τη ΜΔΕ με βαθμό κάτω του 5, τότε η ΜΔΕ απορρίπτεται. Σε περίπτωση απόρριψης καθορίζεται από τη ΣΕ νέα ημερομηνία αξιολόγησης, τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά την πρώτη κρίση. Σε περίπτωση δεύτερης απόρριψης ο

υποψήφιος διαγράφεται από το ΠΜΣ. Η εγκεκριμένη ΜΔΕ, μετά το πέρας των ενδεχομένων διορθώσεων που προτείνει η επιτροπή, κατατίθεται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο (Ψηφίδα – Βιβλιοθήκη ΠΑΜΑΚ). Η Γραμματεία του ΠΜΣ δεν ολοκληρώνει τα στάδια της απόδοσης του αντίστοιχου ακαδημαϊκού τίτλου, αν προηγουμένως δεν λάβει από τους υποψηφίους βεβαίωση κατάθεσης της μεταπτυχιακής διατριβής στην Ψηφίδα. Η ημερομηνία κατάθεσης της ΜΔΕ στο Ιδρυματικό Αποθετήριο θεωρείται ως ημερομηνία ολοκλήρωσης των υποχρεώσεων των φοιτητών προς το ΠΜΣ, όπως πιστοποιείται με σχετική βεβαίωση.

Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος ορίζεται η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, εφόσον είναι διαφορετική της ελληνικής.

Σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της ΜΔΕ οι φοιτητές/τριες ΠΡΕΠΕΙ να συμβουλευόνται τον Οδηγό Συγγραφής ΜΔΕ του ΠΜΣ και να ακολουθούν ΕΠΑΚΡΙΒΩΣ τις προβλέψεις και οδηγίες του. Σε διαφορετική περίπτωση η ΜΔΕ θα απορρίπτεται.

Η ΜΔΕ διαρθρώνεται σε τρία τμήματα με διακριτό σκοπό και χαρακτήρα, που έχουν ως εξής:

- *Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία I: Προσδιορισμός θέματος, ανασκόπηση βιβλιογραφίας (Β' Εξάμηνο)*

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία I (ΜΔΕ-I) έχει ως αντικείμενο τον προσδιορισμό του γενικού επιστημονικού πεδίου στο οποίο θα γίνει η μελέτη, ανάλογα με την ειδίκευση που ακολουθεί ο/η φοιτητής/τρια, καθώς και του είδους της. Οι παραπάνω ενέργειες στηρίζονται σε ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας, που οδηγεί επίσης και στον αδρό ορισμό εργαλείων και διαδικασιών υλοποίησης της μελέτης. Θεμελιώδες παράγωγο της ΜΔΕ-I είναι το υπόμνημα

- *Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία II: Καθορισμός εργαλείων και διαδικασιών, συγκεκριμενοποίηση του πεδίου έρευνας και συλλογή δεδομένων (Γ' Εξάμηνο)*

Αντικείμενο της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας II (ΜΔΕ-II) είναι η συγκεκριμενοποίηση της εφαρμογής των εργαλείων και των διαδικασιών συγκέντρωσης των δεδομένων της έρευνας σε ορισμένο πεδίο ανάλογα με το είδος της έρευνας. Η προσεκτική τεκμηρίωση των σχετικών επιλογών και η πιστότητα των εφαρμογών της διαδικασίας συγκέντρωσης δεδομένων αποτελούν σημαντικά στοιχεία ποιότητας της ΜΔΕ. Μετά τη συγκεκριμενοποίηση όλων των βασικών παραμέτρων της ΜΔΕ, λαμβάνει χώρα η πιλοτική έρευνα (εφόσον ενδείκνυται από το είδος της μελέτης) και υλοποιείται το επόμενο στάδιο εκπόνησής της.

- *Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία III: Ανάλυση δεδομένων, συγγραφή και παρουσίαση διπλωματικής εργασίας (Δ' Εξάμηνο)*

Περιεχόμενο της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας III (ΜΔΕ-III) είναι η ανάλυση των δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί κατά την ΜΔΕ-II, με κατάλληλες μεθόδους και εργαλεία, ανάλογα με το είδος τους. Καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια να αξιοποιηθούν όσο το δυνατό πιο σύγχρονες προσεγγίσεις ανάλυσης. Η ανάλυση ακολουθείται από την συγγραφή της εργασίας, η οποία οφείλει να γίνεται σε απόλυτη αντιστοιχία με τις προβλέψεις του Οδηγού Συγγραφής ΜΔΕ του παρόντος ΠΜΣ. Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής και σε κατάλληλο χρόνο (που προκύπτει από τις διατάξεις του ΠΑΜΑΚ περί εξετάσεων, τη διαθεσιμότητα χώρων, τη δυνατότητα φυσικής παρουσίας μελών των εξεταστικών επιτροπών και τις εκάστοτε συνθήκες λειτουργίας του ΠΜΣ) γίνεται η δημόσια παρουσίαση της ΜΔΕ.

4. Γενικές Πληροφορίες για τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες

1. Οι φοιτητές/ φοιτήτριες κατανέμονται εξίσου σε καθένα από τα τρία μαθήματα επιλογής του Β' εξαμήνου. Στη δήλωση επιλογής οι φοιτητές/ φοιτήτριες αναφέρουν τις προτιμήσεις τους με σειρά προτεραιότητας. Εφόσον οι προτιμήσεις για ένα μάθημα υπερβαίνουν τον αριθμό που αντιστοιχεί στην υποχρέωση ίσης κατανομής, για την ικανοποίηση της επιλογής λαμβάνεται ως κριτήριο η σειρά (τα μόρια) εισαγωγής στο Π.Μ.Σ. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, ύστερα από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής, δύναται να

αλλάξει ο ελάχιστος και μέγιστος αριθμός φοιτητών ανά μάθημα, να αποφασιστεί η αναστολή διδασκαλίας κάποιου/κάποιων εκ των μαθημάτων επιλογής ή η αλλαγή ιδιότητας ή/και εξαμήνου των μαθημάτων. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να λαμβάνεται πριν την έναρξη του εξαμήνου και πριν τις δηλώσεις μαθημάτων από τους φοιτητές/ τις φοιτήτριες.

2. Τα μαθήματα θα διεξάγονται με πρότυπες μορφές εκπαίδευσης που συνδυάζουν: α) σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, β) ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε ποσοστό που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% των πιστωτικών μονάδων του ΠΜΣ, με εξαίρεση την Πρακτική Άσκηση που υλοποιείται δια ζώσης σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ή σε φορείς που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

3. Η διδασκαλία και η παρακολούθηση των μαθημάτων του Π.Μ.Σ. μπορεί να συνδυάζεται με ερευνητική απασχόληση και άσκηση των μεταπτυχιακών φοιτητών/ φοιτητριών ή με τη συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα και σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος.